

S. PYRMINII
EPISCOPI
VITA

ET RES GESTÆ.

DESCRIPTA PER OTHLONVM
Fuldensem Monachum.

EDITA NVNC RECENS ET IL-
lustrata per R. P. CHRISTOPHORVM
BROVVERVM Societatis
IESV.

MOGUNTIAE,
EX TYPOGRAPHIA IOANNIS Albini.
ANNO M. DC. XVI.

ILLVSTRISSI-
MO ET REVERENDIS-
SIMO PRINCIPI AC DOMINO, D. EO-
THARIO DEI GRATIA SANCTÆ TREVER.
ECCL. ARCHIEPISCOPO, PRINCIPI ELECTORI,
regni Arelatensis Archicancellario, Administratori
Prumiensi, Domino suo clemen-
tissimo.

*I*n hoc veterum Scriptorum, & illu-
strium hominum condendo Lusto, no-
minis tui, Lothari Princeps, rationem
non habere, nefas putavi. Et si enim è fer-
rugine splendorem petere; id est, ex perte-
nui hoc scriptionis genere, accessionem
amplissima dignitati tue fieri, haud posse mihi facile per-
suadebam, ut tamen Alexandri effigiem non cuicuius-
modi artificum, sed uni Lysippo fingere, unique Apelli pin-
gere concessum est, sic S. Pirminij Episcopi & B. Luduici
Comitis Arnsteinij memoriam, qua tua in ditione pro-
pagata, vel nata, & maiorum tuorum Luidolfi, Adelbe-
ronis & Hillini clarissimorum Pontificum favore & be-
nescentia illustrata est, tibi, tuoque nomini inscribi, & à
te vel postliminij iure vindicari, par est. Habebit ea vin-
dicatio, uti spero non gratiam modo apud veros rerum
estimatores, sed pariet apud nobiles & generosa stirpis ho-

mines iudicium & emolumētum: ut quos Maiores, quibus virtutibus, qua religione & rerum humanarum cōtemptu, pudicitia frugalitatis laude excellentes habuerint: & quo in eos ipsi animo extiterint, quorum vultus, nomen, & presentiam vix iam eorum posteri sustinent, hos oculis, quod dicitur, apertis intueri, & vel sero agnoscere cupiant. Nota hic sepiarum artes, Illustrissime Princeps, quæ offuso velut atramento aquam solent turbare, & piscatori prospectum adimere, quo ne concludi pisces, & retibus pulchrè amiciri possint, digni cetero qui maiorum septis & Ecclesiæ viuarijs amœnissimis includi, nulla, ut ipsi putant, seruitutis noxa: sed ingenua summaque libertatis magna gloria. Sed hæc illi viderint. Hos interim vades & obseruātia erga Celsit. U. meæ testes S. Pirminum V Vesterrichi inquilinum, & B. Luduicum Logana tractus incolam Illust. Princeps, accipias velim: nō, quo, ita beneficio, quod exiguum vel nullum est, ullo obligari se sentiat, sed quod bene merito de Societate nostra, & eius commodis presidijsque rectè consulenti gratum esse videri, & muneris mei & omnium nostrum arbitratus sum interesse, Fulde anno MDCXIV. Mense Sextili.

Celsitud. Vest. cliens
humillimè deditus
Christophorus Brovverus.

BED Æ. & aliorum
MARTYROLOGIA
III. Nouembris

DEPOSITIO S. PIRMINI EPISCOPI
ET CONFESSORIS.

PROLO.

DE SANCTO

5

P R O L O G V S A D
L I V D V L P H V M A R C H I
E P I S C O P V M .

Prædicandus liberalis in Sanctos Deus.

N omni creaturarum multimoda vni-
uersitate, opifex earum Deus magnificus
atque mirabilis perpenditur: & cum so-
lus lucem habet inaccessibilem, ideoq;
ab homine nullo qui mortali tegitur carne, videri
possit; per ea tamen, quæ condidit, æstimari se conce-
dit. In quibus omnibus, dum potens & mirificus eui-
denter appareat; perspicacius, pulchrius, atque dul-
cius in sanctis hominibus magnificentia ipsius irra-
diat. Hi deniq; voluntati eius morem gerendo, præ-
ceptorum disciplinæ semet penitus submittendo,
Condito rem suum adsciscunt sibimet intimum ha-
bitatorem: huncque habentes cooperatorem, quam
mirandus, quam potens, quam bonus Israël sit Deus,
cæteris clarius ostendunt. Quod egregius Prophetarum
David, ingenio sagaci contemplans, *Mirabilis, psal. 67.*
inquit, *Deus in Sanctis suis, ipse dat virtutem & forti-
tudinem.* ac si diceret. Vos, qui Sanctorum virtutes
ammiramini, magis illum qui dat, contemplantini.
Idem in vltimis psalmorum, vbi omnem creaturam
in Dei laudes ordinat, electè atq; singulariter canen-
do inuitat: *Cantate Domino canticum nouum: laus psal. 149.*
(enim) eius (præcipua) in *Ecclesia Sanctorum.* Et iterum
Laudate Dominum in Sanctis eius. Hymnus quo- *psal. 150.*

DE SANCTO

que trium puerorum, immanissimæ fornacis diuinitus igne sopito, concelebratus; omnia Domini opera ad ipsum benedicendum ordine incitat: incipiens namque à summis, id est Angelis & Cœlis, descendit ad infima, id est terram & maria, inque his nascentia, atque habitantia. Quibus omnibus decursis, ita claudit. *Benedicite Spiritus & animæ Iustorum Domino, Benedicite Sancti & humiles corde Domino.* ac si huiusmodi verbis, cantilinæ vim exponat: Omnia quidem opera Domini benedicendum illum significatis, quem in vobis miramur; ineffabiliter tamen Sancti & humiles corde præbetis mirabilem, quem vobis promeruistis Cooperatorem. Idcirco nullum oportet ambigere, quin in Deum transmittatur honor, qui Sanctis exhibetur. Et omnis, qui gesta & virtutes eorum scribit, aut prædicat, operantem in eis Dominum magnificat.

Huiusmodi ergò rei consideratione animatus, simulque Fratrum benignissimorum atque in Christi charitate feruidorum petitione pulsatus; vitam & actus sanctissimi Patris eximijque Pontificis Pyrminij, describere conabor. Nam, etsi temeritatis verear elogium, quod lingua minus limata, eloquio inculto, verborum inops, tam Reuerendæ dignitatem materiæ aggredi præsumo; tamen fiducia robur ingerit, quæ de Dei gratia nullo modo desperare, permittit. Ipse enim cordis scrutator & examinatus, plus rusticitatis beneuolentiam, quàm periti sermonis probat affluentiam: vnde etiam Regni sui Euangelium magis incultis piscatoribus, quam facitis commisit oratoribus,

PYRMINIO.

ribus. Quod tamē opus, tibi, Reuerendissime Archi-
præsul Liudolphe, considerādum & examinandum
committo: quia fides & veritas te composuerūt; cæ-
teræq; virtutū cateruæ tam firma tutela muniunt, vt
liuore careas & ab omni vêtositate immunis existas.

Precor ergò, vt si qua fuerint insulsè prolata, in me-
li^o fingas; superflua reseces; nec ante in aures publicas
prodire sinas, quam iusti examinis librâ perpensum,
tuæ sagacitatis fuerit lima probatum. Quamuis e-
nim mihi non insit cornea fibra, potius tamen iudi-
cio, à prudentibus corrigi, quam adulatorum falsilo-
quio, commendari.

Sed iam tempus est, ad explicandâ memorati Præ-
sulis gesta vertere stylum: cuius, quæ fuerint ab inc-
unte ætate rudimenta, quibus in adolescentia sancti-
tatis rutilauerit floribus, vel quibus per omnem iuue-
tutem vsq; ad promotionem Pontificatus, excreue-
rit virtutum insignijs; nimium culpanda Scriptorum
incuria, notare neglexit. Pauca dumtaxat, quæ sub
Pontificatus tempore gessit, obscure exarata reperi-
mus; ipsa, si Christus opem dederit, euidentius atque
operosius exprimere studebimus.

Verum tamen quod magna fuerint in sancti-
tatis feruore, quæ Scriptores non fecerunt cognita;
manifestauit quam post operatus est miraculorū emi-
nentia: nam ipse, qui ait. *Ego glorificantes me glorifica-* *Hier. 30.*
bo; à consequentibus donauit argumentari,
quanta fuissent, quæ præ-
cellerunt.

CAPVT I.

Efficax Doctor Pyrminius existit populo.

*Meltis ca-
stellum.
Theodori-
cus rex
Franco-
rum*

IGITUR vir beatissimus Pyrminius obtinuit sedem E-
piscopatus in castello Meltis appellato, tempore, quo
Theodoricus Rex Francorum scepra tenebat. Vbi,
tanto vigore tantaque sapientiæ vbertate, eloquijque
dulcedine, veritatis semina spargebat; vt quisquis eum
audierat, compunctionis rore debriatus, ad reddenda pietatis ger-
mina efficeretur fæcundus. Nam non solum vicinos; verum etiam
longè remotos, mirifica prædicationis eius efficacia, fama vulgan-
te, attraxerat; & sicut apes ad alueare melle refertum, ita ad eum,
confluebant examina populorum, saporatissimi verbi ipsius dulce-
dinem haurire gestientium.

CAPVT II.

Pyrminius peruigil in opere diuino.

*Sintlaz,
inter Ale-
mania pri-
mores.*

*Ad S. Pyr-
minium in
Galliam
venit.*

3 Reg c. 10.

ERAT autem eodem tempore quidam vir inter Alamanniæ Pri-
mates opinatus, nomine Sintlaz, diuino cultui studiosa deuo-
tione intentus; qui loca Sanctorum circumquaque sistentia lu-
strando, precumque vota vbertim soluendo, animæ suæ lucra sum-
moperè quærebat. Cumque huiuscemodi officio sedulus instaret;
contigit eum ad locum, quo sacratissimus Pontifex Pyrminius
mansitabat, deuenisse. Cuius dum infatigabilem in Dei famulatu
vidisset sudorem; quodque non magis nocte quam die, requiei quic-
quam concederet; simulque considerans morati nobiliterque e-
ducati ordinem Cleri, nec non & totius sibi commissi conuenien-
tiam populi, ammiratione grandi percussus est, ob magnificè dis-
positam sapientissimi Salomonis familiam. Cum verò prædicatio-
nis sermoni eius aures mentemque adhiberet; tum suauitatis af-
fluentia, tum ex efficaci in excolendis cordibus potentia, supra mo-
dum attonitus, vice Æthiopum Regine, *non habebat ultra Spiritum.*

CAPVT III.

Pyrminius Pastor desiderabilis.

QVAPROPTER eum secreto aggressus, ita est allocutus, O serue
Dei

Dei fidelissime, ac mysteriorum eius dispensator prudentissime; beati qui assistunt tibi assidue, oris tui gratiam sentire meriti, de inopia illorum eruti de quibus scriptum est. *Paruuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis.* quia tu viuudus Pastor, peruigili cura credentium cælitus talentum ipsis dispensas, quos pabulo vitæ crebrò fatias, lucis exemplo indefinenter ædificas. Væ autem meæ gentis sterilitati, cui nullus cælica propinat fluentia; cuius Rectores torpori indulgent, negligentia manum dant, Christo nihil lucrari meditantur; quia sibi viuentes, pecuniam Domini sui sanctæ vsuræ accommodare non conantur. Quo si tu ire, atque aliquid gratiæ, qua tu redundas, irrorare velis; centuplo auctum in futuro præmium prouenire tibi gaudebis. Audi quæso, vt annuas supplicanti, ariditatiq; nostræ pro cordis affectu compatere. nam nisi celeri ope subuenire contendas, nostrates cunctos possidebit iterato errore Paganismus. His à præfato viro prælibatis, comites illius, conuestione immensa eadem replicabant.

*Alemanna
& Suanica
Ecclesia
statum.*

CAPVT IV.

Prouide modestus.

AT vir eximius, consulto sagacissimi animi secreto, ita respondit. Pia equidem sunt, ô viri Deo deuoti, quæ postulatis; sed in omni re, sicut ipsi nostis, plurimum valet cautela consilij prudentis. Sancitum profectò constat Canonibus sacris; *ne quis sibi aliquid arroget in alterius Diœcesi Pontificis.* Et quomodo me cogitis illuc migrare, quo neq; à Præsulibus illarum partium sum euocatus, neq; ab Apostolicæ Sedis Antistite destinatus? Quare, quem persuadere certatis, vt ego mihi met cælestis accumularem brauij lucra, vos eadem intentione, mecum laborare delectet; quatenus itineris Romani laborem simul aggredientes, à summa sedis culmine desiderati censurâ studeamus perquirere. His dictis, animos eorum ad consentiendum sibi reflexit. Sint laz domum repedabat; ac ea, quæ itineri conducto forent necessaria, parare satagebat.

S. Pyminium recusat falceum mittere in messem alienam.

CAPVT V.

Propagator religionis strenuus.

BEATVS Pyrminius nimio pietatis zelo stimularus, acri feruore instabat, vt opus Domini, quod aggredi fuerat persuasus, cõsummaret; ad Apostolicaque properans limina, longè ante quam præfatus vir venit in urbem Romanam. Vbi, dum apud quendam hospitij humanitatem impetrasset, quotidie orationis incenso faciem Do-

Roma perit predicandæ Alemanniæ potestatem.

P

mini

mini placare consuevit. Atq; dum huiuscemodi studio frequenter insisteret; die quadam Beati Petri Apostolorum Principis domum ingressus, cunctas ibi consistētes aras contriti cordis immolatione fumigabat. Vbi quoq; ab Apostolico Præsule primo cum videri cōtigit. Quia cæteris perquirens secreto, si nosset quis esset, aut unde venisset; responso didicit, hunc Præsulem esse, & de Gallia finibus illuc aduenisse. At Apostolicus; multum, inquit, desipitis, quod aliunde venientes minus cautè obseruatis. A talibus denique plura sæpe perperam gesta fuisse, percepimus.

C A P V T V I.

Pyrrinius clarus miraculis.

INTERIM Beato Pyrrinio singula perlustrante Altaria; accidit, eum ad sacratissimam Beati Petri tumbam deuenisse. Vbi, cum orationis gratia genua flectere in voto haberet, pedum pastorem limpido commisit pavimento. Qui nulli adhærens materiae atrectabili, tam diu, mirum dictu immobilis perstabat, donec ab oratione surgentis recipientisque, manu se vltro immitteret. Quod ideo fieri miraculum, prouida Christi voluit clementia; vt liquido pateret, quanta apud se meritorum polleret sublimitate, qui erat ignotus Patria & gente; hocque voluit Euangelium eius initiari signo, quod cumulado dispensaturus erat lucro. Motus autem hoc Apostolicus euentu, intimam cœpit habere pœnitudinem; quod ante ostensionem huiuscemodi signi, vllam de Beato viro mali gessisset suspicionem: celeriterque ad eius se prouoluens vestigia, huiusce reatus obnixè postulauit indulgentiam. Cumque vir Beatus humiliter eum susciperet, dulcibus osculis sanctisque amplexibus magnopere se commendantes mutuo, ad miscenda pietatis colloquia, pariter confederunt.

Pedum Episcopale S. Pyrrinij stat per se nulli res inmixtum.

Pontifex S. Pyrrinij recipit anxia suspensum.

C A P V T V I I.

Papa familiaris.

VERVM, vbi se plurimum cœlestis vitæ recreauerunt pabulis; cœpit Papa Beatum consulere Pyrrinium, qua de causa illò venire disponeret: at ille cuncta ordine pandit; quomodo videlicet egregius vir Sintlaz de Alemannia ad eum in Franciam deuotionis causa venisset, suæ gentis defectum referret, quia Doctores eius dormitarent, commissos negligerent; denuoque in Paganismum casuram, nisi aliquis diuino zelo instinctus succurrere properaret: quomodo etiam idem Sintlaz semet id opus aggredi suaderet sui que

Causam aduentus Pyrrinij Pontifici exponit.

eum

eum responsum accepisse; quod non esset licitum aliorum Præsulum Parochias discutere, siue corrigere, nisi aut illorum rogatu, aut Apostolicæ auctoritatis Iussu; pariterque condicerent Romam properare hac de causa. Addidit quoque se mirari oppido, quænam prædictum Sintlazem præpediret occasio, quod non adesset ex condito.

CAPVT VIII.

Papæ honorabilis.

TALIA referenti Beato Pyrmínio, Sintlaz sui Ingerens præsentiam, cunctis eius assertionibus testificatus est, tum votiuo aduentu, tum veraci relatu. Tunc Papa perpendens in Sintlace sincerissimæ intentionis feruorem, in beato autem Pyrmínio fidei constantiam, animi industriam, sapientiæ plenitudinem, sermonis affluentiam, ineffabili exultabat gaudio, ac intimo cordis laudes Christi parturijt iubilo; qui ad lucranda populorum agmina, taliû cooperantium inflummare dignatus est pectora; veritusque se negligentia næuo notari, coramq; Deo reum detineri; si quod ipsum decuit, agere omitteret; accitos vtrosque sanctæ exhortationis animauit eloquio, suæque auctoritatis roborauit indicio; vt opus, qd diuina inspiratione inchoarent, fiducialiter certarent implere.

*Gregorius
II S. Pyr-
minio dat
sua Aposto-
latuo.*

CAPVT IX.

Deformationis Reformatior.

DENIQUE Epistolam cum beato viro, absq; dilatione per venerabilem virum Sintlacem ad Regem Francorum Theodoricum direxit, monens, suadens, & imperans; vt respectu diuinæ remunerationis, viri Dei votum, pia opitulatione duceret ad effectum; edocens hoc ita demum sagaciter fieri posse, si cunctis, tam Alemaniam quam Franciæ Præsulibus conuocatis, imputaret neglectus ipsorum desidia, reatus notificaret pondus; quod nequirent euadere, nisi beatissimum Pyrmínium ad suas Dioceses ducerent, pessundatiq; gregis damna restaurare flagitarent. Porro Rex, Epistola peruisa, honorificè ab Apostolico suscepit directos; ac cuncta, quæ mandata sunt, libenti animo perficere curauit. Nam coadunatis Episcopis, cæteraq; Cleri ac plebis caterua, missum à Papa Sintlacem videlicet in medio stare iussit, palamq; referre; quomodo Papa reuerendus illorum Pontificum inertia doleret, quomodo labefactati populi dispendia lugeret, suaq; iuberet auctoritate, vt inclytus Pyrmínio ab eis gratanter susciperetur, gemendæ iacturæ futurus efficax restaurator. Pontifices, talibus auditis, compun-

*Epistola ad
Theodori-
cum regem
data hor-
tatur vt
suscipiat
Ecclesia
curam.*

*Synodus E-
piscoporum
Francia &
Alemania
super refor-
matione,
cuius S. Pyr-
minio cura
demanda-
ta.*

S Pyrmi-
nius ab
Austrasia
& Alema-
nia Episco-
pi receptus
Alemaniã
adit.

Sintlaci
Ovua id est
Augia.
Isai. 40.

tionis stimulo sunt salubriter accensi; Virumq; Dei in sua adsciscē-
tes, omnē opportunitatē ac libertatē se ei paraturos, sponponderūt,
ad peragēda, quæ diuinitus sunt instituta; & ab Apostolico impera-
ta. Accepta igitur tam congruæ occasionis facultate; vir Dei primo
ad Alemannorum gentē proficisci disposuit: quò, dum peruenisset,
veluti cælitus imber diffusus, omnium ad se venientium corda, facū-
dissimo salutaris verbi rore maritavit; comoransque in loco qui vo-
catur Sintlacis Owa, venienti *viam paravit Domino, prava mutans in
directum, & aspera in vias planas;* & ex duris impolitisque lapidibus
filios Abrahæ quadrans.

Cumque non modicum tempus in huiusmodi exercitio defuda-
ret; Vireximius Sintlaz, cuius etiam filium Pater sanctissimus de
sancti Lauacri fonte leuauit, humiliter adiit eum, dicens:

O Sacerdos inclite, in tuo aduentu, omnia mortua reuiuiscunt,
arida virent & florent, tellus nostra germine vitalis fructus grauida
facta est; rogamus nunc, vt pio consilio suggeras, quo in loco, post-
quam hinc forsan discefferis, construere queamus domum ora-
tionis.

C A P V T X.

Rerum depulsor noxiarum.

AT Beatus Pyrminius, videre, inquit, videor, Insulam prope,
quam celeriter nauigando quimus attingere; properemus ad
eam; fortassis ibi benignus Dominus suam nobis exprimet grati-
am. Respondens autem prædictus vir ait. Absit absit hoc Domine
mi; quia in illa Insula serpentiū exstat vermiumque horrendorum
possessio; nec hominis vlla ibi poterit esse habitatio. Tunc Pater
almus; quid, inquit, loqueris modicæ fidei? Nonne Christus retu-
lit sibi donatam esse omnem potestatem in cælo & in terra? Nonne
electis suis concessit ambulare super aspidem & basiliscum, & con-
culcare Leonem atque Draconem?

Augiam
insulam
repurgat à
serpentib.
& venen-
tis animã-
sibus.

His auditis supradictus vir Beato viro annuere, ipsique nauigij
opportunitatem præbere, non tardauit. Mox autem, vt Sacerdos
Sanctus Insulam attingit; omnis illa venenatorum turba, veluti ni-
mia contrarietatis vi vrgente, fugiendo, Insulam deseruit; tantaq;
multitudo eorum abire visa est, vt tribus diebus ac noctibus tota
superficies maris per quod natando transierunt, cooperta videre-
tur, nusquam verò postea comparuit.

Terra inhabitabilis Excultor.

TVNC egregius Christi agricola, tam horribili hostilitate ana-
thema-

thematizata, sociatisque fidelium adminiculis, stirpes inutiles, spinas, tribulos, fruticumque in culta præcidere curauit; nec destitit, donec omni fœtori atque vlgini abscessum pararet, soli vero ac iocundo aeri locum faceret; atque ita sub celeri dierum momento, facta est apta hominum habitatio, vbi antea constiterant immanium viperarum cubilia. Deinde, in Christi honore, Oratorium construere aggressus est; ad quod plures fidei ardore animati, prædia sua conferre decreuerunt; præcipue tamen deuotissimus Sintlaz; qui in ambitu ipsius loci, multa hæreditario iure possidebat, Christi domicilium amplificare studebat: vbi postea plures coadunati, sæculi huius transfugæ, religionis sanctæ facti sunt asseclæ, procellosi mundi vitæ in quietudinē, tutissimi portus obtinēt stationē.

*Latet orna
oratorio &
monachorū
aprat habi-
tationi.*

O quondam sterilis & horrida, nunc amœna & fertilis Ovva; olim vepribus & spinis obsita, nunc fructiferis arboribus sæcunda, vineis vberibus speciosa, vt paradisus emicas semper deliciosus. Gaude, & lætare, immenso cordis iubilo, grates Christo indefinenter referendo; qui teper talem & tantum Patronum sic exaltauit, sic glorificauit. *Erat quondam cubile draconum, nunc in te oritur* *Isai. 35.*
viror calami & iunci: via sancta est in te, per quam non transibit mala bestia: quondam sonabant in te ædes habentes vlula, nunc filij Sion commorantes & exultantes in Rege suo, suauissimum præcinnunt Haleluia. Pro quibus iocunda & lætabunda in corde tuo iuxta propheticum drama sermocinari poteris: *Quis mihi genuit istos? ego sterilis & non pariens: & istos quis enutriuit? Ego destituta,* sed in manibus Domini Sabaoth descripta, in cuius oculis muri mei permanent semper. Iste ergo primus locus est, quem venerabilis Sacerdos construxit ad laudem Christi & ad commodum congregationis Christo famulanti-um; in quo ab ipso tempore vsque in finem sæculi, cælestes fouetur alumni, cælestis Ierusalem futuri ciues æterni.

Isa. 49.

Post hæc verò nullo modo desistens à sancti feruoris proposito, cum prædicationis instãtia, tum signorum virtutumq; magnarum efficacia, id comparauit, vt patrimonia sua fidelibus pluribus conferentibus, alia quoq; nobilia ædificaret Cænobia; quorum nomina hæc sunt.

Altaba, Scutera: Gengenbach. Suarza. Murbach. Moresmunister.
Nouen v vilare.

*Monasteria
passim alia
erigit, vel
instaurat.*

Quod non sine magna miraculorum patratiōe, effici poterat; quamuis, quæ illa miracula, vel quot & quanta essent, Scriptorum, desidia notificare neglexerit. Verùm his omiſſis, moneamus stylū nostrum tenere; quibus beneficiorū gestis Horbacense Cænobiū orditus fuerit atq; consummauerit.

Pyrrinius Oratoriorum adificator.

*Pyrrinius VVielio.

Pyrrinius Austriae dynastiae Pyrrinium euocat in VVestrichs tra-
sturo.

Pyrrinius opulencia in Religionem liberalitas. Prædia hæc VVicelinus solo assignat VVascho: referibo VVasgo is forte, ubi circa Saram adhuc saltus à VVerneuo VVarnes-ruvalde.

Herbasensis Canobij Exordia.

FVIT igitur vir quidam Werinherus * nomine, alta Francorum nobilitate propagatus. Hic cor suum inclinauerat, ad faciendas iustificationes Domini propter retributionem mercedis æternæ: hic nempe odoratus odorem suauissimæ opinionis Beati Pyrrinij, quam feruidus scilicet desudaret in prædicationis opere, quam efficax esset in animarum lucrificatione, quam sedulus in ædificandis Monasteriorum habitaculis, quamque studiosus in coadunandis Religiosorum cateruis; & quod nimio zelo Regulam S. Benedicti obseruare quosque accenderet; pietatis æmulatione repletus, legationem direxit, rogans obnixius, Præfulem eximium ad se venire dignari.

Cui Seruus Dei morem gerere non renuit, quia Deo placita eum procurare perpedit; veniensq; cum omni honore ab eo susceptus est.

Cumq; aliquandiu simul morarentur, præfatus vir sic eum allocutus est: Pater sanctissime ac Sacerdos venerande, cuius merita longè latèque magnarum virtutum sunt testificatione notificata, tibi summissius supplico; vt quod æstuanti corde parturio votum, desideratum adiuues adipisci effectum. Habeo namque, diuina largiente gratia, plurima in circuitu consistentia prædia; ex quibus aliqua in Dei honorè & ad commodum ipsi seruientium cõferre cupio; vt videlicet aptus quæratur & eligatur locus, in quo Dei famuli cõtinuò manentes, idoneum ei possint perfoluere seruitiũ. Hanc rem tuis initiari consiliis volo; te duce, te instructore, ad vltimum, te ipto fabricatore, perfici exopto.

Cui Pater almus, non nos, inquit, tam pio subtrahimus operi; imò vltro præbemus promptos & paratos ad obsequendum tuæ voluntati; quia sentimus, Deo inspirante, agitari.

His dictis, præcipuus athletarum Christi aduersus omnem robustus difficultatè, à nullo, licet grandi, temperabat labore; quia summæ præuentus benedictionis dulcedine, acriter inuigilabat ad comparandam de pretioso lapide coronam.

Quærens itaq; inibi locum orationibus sacrisque exercitiis opportunum; modicum primò constituit tugurium, ad euitandas duntaxat solaris æstus molestias aptum. Cõtiguit autem, rusticum quendam adoriri eum ac dicere: O Pater eximie, quæ cuncti nouimus, huius negotia declinare sæculi, deliciarum luxus fugere, diuitias spernere, animarum lucris deseruire, eaq; solummodo, quæ Dei sunt die noctuq; curare; si suggestioni meæ exiguitatis assensum præbere dignatus fueris; cõciliatam

ciliatā tuis desideriis propalabo mansionē. Est deniq; in contiguo locus, quem ob duorū confluentiā riuulorum Gamundium appellant: hunc, si velis inuifere, diuino cultui dignū duces mancipatum iri; poterisque in ipso, tam tuæ sanctitati quam nostræ saluti modis omnibus prospicere.

His perceptis, Pater almus non destitit ad indagandū ipsum locum pergere. Quo cōsiderato, dum resqua pagraret inculta, offendit venatorū illustris viri prædicti videlicet werinheri magalia; illaq; introiens, & sursū manibus erectis, Dauidici modulaminis versum præcinuit dicens: *Hæc requies mea in saculum saculi, hic habitabo* quoadusq; Dominus Iesus, *in iussu & voce Archægeli & in tuba Dei descendet de cælis; ac cum cæteris resurgētibus eius gratia vsis; rapiar in nubibus obuiam ipsi in aëra.* Post hæc a fordidis venatorum vsibus emundās locum, sicuti feruētibus animis efficacius obsequūtur quæ libet inchoata opera, celerrimè construxit orationis ædem; quam in honore & memoria Sanctissimæ Dei Genitricis perpetuæq; Virginis Mariæ cōsecrare, nō distulit. Tunc Fidelium deuotione sibi alacriter opitulāte, pulcherrimū construxit Cœnobiū; vbi sæculo huic renūciātes, Deoq; se ex integro mancipātes, commodissimis vterētur habitaculis. Mutata sunt ergo in breui praua in directa, inculta in amœna, fœda in speciosa; & quo prius fiebat venatio animalium, ad delicias trāsitorij luxus præbendorū, ibi felici captura postea trahebātur animæ cœlestis cōiuij dapibus saturādæ. Impletū videtur vaticiniū carminis, Esaiæ, nobilissimi inter prophetas, ita præcinētis. *Letabitur deserta & inuia, & exultabit solitudo latibūda & laudās; quia gloria Libani data est ei; decor Carmeli, & Saron.* Aperiūtur enim nūc ibi oculi cæcorū, patent aures surdorum; salit claudus vt ceruus, aperta fit lingua mutorū, *quoniam scissæ sunt in deserto aqua, & torrentes in solitudine.*

*Psal. 137.
1. Thessal.
c. 4.*

*Cœnobiij
structura.*

Isai. c. 35.

C A P V T XII.

Pyrrminus confirmator fidelium.

SANCTISSIMUS igitur vir, more solito, ardentissimæ instabat prædicationis officio; omniumq; ad se veniētū corda, mellifluā debriauit Sophia. Vnde multitudo vtriusq; sexus numerosa, nō solū ex illa puincia, verū ex alijs etiā regionib⁹, sanctæ opinionis odore attracta cōfluere nō cessabat; quæ non solū exhortationis eius virtutē desiderabat, verū etiā salutaris impositionis Confirmatione vngi flagitabat. Sed, quia loc⁹ erat arct⁹, duorū videlicet fluminū cōcurribus adstrict⁹; præsertim, cū religionis cœtui egrè ferret fœmineū sexū misceri; cessit ad priora loca tabernaculorū; quatenus ibi commodius atque opportunius postulātū expleret ministerium. Cum

*Confirmatio-
nis Sa-
cramentū
ardenti
studio Chri-
stiani fre-
quētans*

que

que huic feruentius insisteret, Sacerdotis sui beneuolentiam celestis gratia glorioso illustrauit miraculo. Nam cum sanctę Cōfirmationis opus ob nimiam multitudinem prolixius exerceret, contigit oleum sacratissimi Chrysmatis, euacuatis ampullis iam deesse. Unde angustiarus vir eximius, curre, inquit, ministro uelocius; ampullas de porta ad cœnobium, ut eas iterato implens referas nobis sancti liquaminis usum. Ille, ut iussis morem gereret, agili motu arripuit ampullas; sed mox ut eas est intuitus, offendit sancto liquore usque ad summum ditatas.

*Chrysmata
deficiens de
calo sup-
pletum.*

*Matth. e.
28.*

*Confirma-
tionis gra-
tia.*

Hic in promptu est considerare; quam fidelis Dominus in uerbis suis existat. Sic enim promisit obsecutoribus suis: *Ecce ego uobiscum sum usque ad consummationem seculi.* Inuenit profecto cor serui sui iuxta cor suum, cui dignatus est cooperari. Elucent merita Præsulis almi, per quæ mirabilis & magnificus ostenditur Deus. Exprimitur quoque euidentius misericordissima & efficacissima Spiritus sancti potentia; quæ fidem nostram adhuc instruit & ædificat, ut certissime credamus, cum nos inuisibilis gratiæ unctioe à peccati næuo lauare; qui uisibilis olei liquore exhaustas ampullas uoluit & ualuit replere. Ideò nos iugiter aptare & conformare oportet apparatus Deitatis gratiæ; quia nullo modo uult deserere, quos sibi promptos cernit existere.

Contemplans igitur minister tam euidentis miraculi uirtutem; non distulit manifestare sancto Pontifici exhibitam gratiam. Aderat adhuc maxima plebis concio, quæ tanti signi admiratione perculsa, non est facile dictu, quanta mentis iubilatione, quanta corporis exultatione, præconia Christo soluebat. Funduntur ex intimis præcordijs grata suspiria; tripudiant lætifico gestu corpora cunctorum, non ualentium inuenire, quibus motibus exprimant percepta gaudia.

*S. Pyrriniij
gratiarum
actio ob
chrysmata ca-
litas acce-
ptum.*

Præsul autem uenerandus huiuscemodi uerbis Domino gratificabat: *Domine Deus omnipotens, qui es factor non existentium, reperator pereuntium; tu tempore prisco esurientem in deserto populum cœlesti manna recreasti; sitientem de petra manante riuo potasti; tu iterum tempore recentiori, quina hominum millia, quinque panibus binisque piscibus satiasti; tibi gratias referimus, laudes præcinimus; eo quod in præsentiarum non dedignatus es nostræ quoque exiguitati, tuæ largiffuæ bonitatis signa monstrare; impendens subito oleum, quod non exstitit; ut mundares & sanctificares quod immundum & perditum constitit: tibi honor & gloria in sæcula sæculorum.*

His dictis Præsul almifluus non cessauit confirmare cunctos, qui
super-

superuenerant. Nam eo copiosius & deuotius affluebant, quo se cęlitus dato nectare initiandos sciebāt, ne antea sanctum potuit peragi ministerium, quam consummato diei tempore immineret uesperum. Quo minitāte noctis tenebras offundere mundo, vniuersi sacra benedictione muniti, remeabant ad propria, pleni gaudij refectione ditati.

Illustrissimus autem vir V Vernherus, quæ pii cordis deliberatione spondit, omni alacritate implere curauit. Nam & ampliora, quam uouerat soluere certauerat; ut non solū obligationis minime fieret reus, uerum dein superadditis erogatorum numeris, æternum remuneratorē sibi potius faceret debitorem. Inter plurima deniq; quæ liberali animo deprompserat, obtulit quoq; maximos limites in saltu, qui Vogesus dicitur, in quo uilla extat, habens uocabulum Pyrminishusna*; eo, quod ibi prouisores gregum Cænobij sancti viri primo sua metati sunt tuguria. Subsequēti etiā tempore directi sunt à Præpositis atq; ab alijs sanctissimi monasterij ministris, tam feruilibus quam liberæ conditionis uiri q; loca prædicti saltus perscrutantes, nec non inuilia eius arbusta extirpantes, plurimarum paruere commoda uillarum; in quarum ambitu quæq; excolentes diu infertilia, gratissima ex eis reddidere noualia; quorum redditibus uidentes, in præfato degentes Cænobio, tam carnali, quam spiritali tripudiant beneficio. Æmulantes autem liberalissimum præfati V Vernheri exemplum posterius eius quam plurimi, multique alij benignitatis affectu repleti; ad sustentandas uinæ Domini uites, uictro se suaque præbuerunt.

Deniq; ex utriusq; præfati saltus partibus, plurima condonauere prædia; quorum nomina ponere superfedemus. Proinde pensanda miragratia supernæ dispensatio; quomodo se diligentib. his, qui secundū propositū uocati sunt sancti, omnia cooperari tribuit in bonū. En cernere possumus, qualiter iste Præsul Deo deuotissimus, ad præparandos cęlestis usurę fructus instigat excolere culturę terrestris usus; & dū summorū intentus meditatur lucrū, infimorū accipit famulitiū.

Quæ licet transeundo finē habeant, his tamē qui eis recta usi sunt intētionē, fructificant semper manentis gaudij diurnitatē. Quid uerò his præparent qui in eis aliter, quam à Deo sit constitutum, uersari gestiūt, ex aduerso colligi potest. Rationales quidem animæ in id conditæ sunt ordinis; ut famulantem infimorum habeant usum, summorū uero appetant fructum. Hunc ergo obseruantib. ordinē, omnia cooperātur in bonum. E contra, qui sumā p nihilo pensant; imis autē delectantur ut sumis, omnia cooperantur in malum. Et ratione id cadit, ut illis in p̄mio cumuletur uitæ æternitas; istis in supplicio

V Vernheri
Dynasta
donatio
Hornbacem
si Monasterio
facta
Pyrminis
huja

Possessiones
prædictorum
auclā.

Roman 8.

Temporaria bona
quomodo
spiritalibus
subseruire de-
beant.

Qui in supplicio

plicio perpetuæ mortis atrocitas: illis exultationis immensitas, istis mæroris immanitas: illis honor perpes & gloria, istis opprobrium indeficiens & ignominia.

Obsecrare nunc iuuat, te beatissime Christi Sacerdos; ut pijs apud eum obtineas interuentibus; quo sua nos illustret gratia, quæ terrenos in nobis affectus interimat, cælestiū appetitus incitet & augeat; quicquid transitoria facultatis se subijcit, ad vsum dispensare doceat, non ad fructū; teq; ducem & præuiū nostrum sequentes, per tēporalia quæ nobis præparasti commoda, æterna procuremus præmia.

CAPVT XIII.

Bonifacio notus & familiaris.

*Wizeburgum Monasterium in-
spicit.*

*Pyrrminij
callis.*

*Apud Gamundium
S. Bonifacii & S.
Pyrrminij
mutuo officio & allo-
quio conuenientes
fruantur.*

POST hæc Præsul egregius iter suum ad locum iocundissimū, quī vocatur Wizeburg destinauit; ibique gratiam; qua redundabat plurimis impertiens; a sæcularis vitæ scoria purgatos, religiosa disciplinæ excudit æmulos. Hic quoq; sicut in reliquis eius constructionib. efficaci cōparatione adstitit Christus, qui corda multorum eo igniuit stimulo; ut prædia possessionesq; amplissimas eidē loco subrogarent: Præparatumq; est in breui cœnobium Dei seruitio aptissimū, & sæculo renuntiantibus tutissimi statio portus; vbi non paucis fratrib. spiritualis exercitij seruore coadunatis, honestissimā atq; discretissimā B. Benedicti regulā obseruare Pater almus instituit; & sic ad Horbacense cœnobiū reuersus est per suā semitā; quæ ob piæ priuilegiū memoriæ ad in præsentiarum vocatur Sancti callis Pyrrminij.

Ex huiuscemodi ergo piorum operum ardoribus, fama beati viri longè lateq; percrebuit; adeo, ut Eximius Antistes Bonifacius, qui tunc Moguntinæ Metropolitanæ videlicet vrbis sedi præerat; & à primæuæ ætatis pueritia digno exsequi studuit opere quod præfigurauit in nomine, visitandi eum gratia adire disponderet; & ad ipsū Gamundij locum venire non omitteret. Quem beatus excipiens Pyrrminius, magno gratulabatur affectu; quod à tanto meruit visitari Sacerdote. Æstimare datur, quanta in vtrorumq; cordib. extitit lætitia, quam copiose exultationis affluētia, ex sancti Spiritus manans inundātia; dum vterq; alterū concessa participat gratia; vterq; docet & discit; vterq; Christum indit & haurit; & quanto plixiorib. mutuo se donant colloquijs, tanto strictiorib. in Christi amore connectuntur vinculis. Felices iudicandi, qui tantorū Antistitum intuebantur amplexus, fide & veritate grauidos, puritate conditos, sanctitatis vigore fecundos; quorū oscula dulcissima; charitatis nectare redolētia; sancti Spiritus irrorabant charismata. Amoris itaq; diuini instinctu aliquantulū temporis pariter transigere decreuerūt, ut saluberrima collationis efficacia, de statu Ecclesiarū sanctarū, de vniendo

vniedo in vera pacis concordia ritu plebiũ commiffarũ, multa p-
ponerent, vtiliffima quęque deliberarent. Hinc falutiferę exhorta-
tionis munere ditati, imo fraternę conſolationis manu roborati, læ-
tiſſimo congratulabantur affectu.

C A P V T X I V.

Bonifacius Prædicator Euangelij.

SANCTVS autem Bonifacius Deo multimodis gratificans; quod
in Beato Pyrminio amplioſorem vulgato reperiffet gratiam; mu-
tua benedictione data & recepta redijt ad ſua, De cuius meritorum
viuacitate aliqua huic inferere opulculo, animus parturit; quibus
decurſis, terminum materię, noſtro conſecrabimus Pyrminio.

Præfatus namque Sacerdos, vt athleta bellicoſus, in Chriſti mi-
litia decertans, ſe nauiter exſerere, terociffimam gentem Frefonum
aggredi conamen habuit; vt ſi quos ibi ſpurciſſimo Dæmonum cul-
tui ſubtrahere poſſet, ſuauiſſimo Chriſti iugo ſubderet. Erat quippe
adhuc magna ipſius gentis pars verę fidei extorris; fædiſſimis Paga-
niſmi ritibus dedita, & barbarica immanitate multimodis effera at-
que profana. Cum autem illuc per Rheni fluminis alueum iam pro-
ficifceretur; contigit eum ad quendam deueniſſe locum; in quo pio-
rum operum commorabatur fæmina; quę & ipſi grata præbuit ho-
ſpitij commoda. Hęc etiam habuit Capellã manſioni proprię con-
tiguę adhærentem; in qua orationis penſum iugiter ſoluere conſue-
uerat. Ibi quoddam pendeat vas fuſile, mediocriſ videlicet pon-
deris, vulgaris hoc vſus Scellam nominat; quod mirę ſonoritatis
dulcedine, audientium ſenſus afficiebat. Illud vir almus, ſi quãdo à
propoſiti operis labore Deus ſe remeare concederet, ſibi dari à præ-
dicta Deo dedita poſtulauit. Verum illam ſciens nil tanti viri præ-
cibus negare oportere; liberaliſſimo mentis affectu reuertenti ſe præ-
bituram fore ſpõndit.

*S. Bonifacij
in Friſiam
expeditio.*

*Matrona S.
Bonifacij
hoſpita.*

*Campana
minor Scel-
la.*

C A P V T X V.

Bonifacius Martyr miraculis clarus.

MILES vero Domini ſtrenuus inde pfectus, ſicut animo ppoſuit,
Frefiã venit. Vbi tenaciſſimo fidei trilice armat^o, ac inſuperabi-
lis fiducię galea munitus; limatiſſimo Euãgelicę veritatis cuſpide,
hoſtes acerrimos terebrandos aggreditur. Proinde ſuperus Impera-
tor agonizanti opitulans Militi, multorũ cordibus infixit ſalutaris
verbi ſpicula: quorum acumine ſalubriter ſaucij, lucis fomite ſuc-
cenſi, prioris nebulam deteſtantur erroris; ac intima compunctio-
ne deuicti canere incipiunt: *Sagitta tua acuta Regũ potentiſſime.* Dein-

Pſal. 119.

de sinistrae partis abdicant consortium, dexteræ adsciscunt contubernium; ac in omnibus sacri Præsulis obsequuntur dogmati. Qui eos efficiens almo Baptismate candidatos, perfectam Christianæ religionis obseruantiam perdocuit; peruigilique insistens cura effecit, vt qui ante fuerant infestæ hostilitatis armigeri, electæ ciuilitatis fierent manipuli. Alii verò Fiesonum, qui Babylonicæ conspirationis castra deserere noluerunt; potiusque sub Nemroth militare, quam Christi iugo subdi censuerunt; declinantes in obligationes, inuidiæ se squamis armant; pessima construunt molimina. tempus operiuntur opportunum; quo virum Dei sibi que adherentes, inuadere atque obruere valeant. Conceptum itaque vi-

*S. Bonifacij
et sociorū
Martyri-
um.*

pere semine scelus, celeriter parere gestiunt. Nam conglobato impiæ societatis agmine, Antistitem sanctum omni crudelitatis rabie insequi properant. Quem pij operis executionibus instare ostendentes; sine mora vna cum pluribus ipsi adherentibus trucidant. Quod ideo mira Dei dispensatio fieri permisit; vt famulum suum insigniret triumpho Martyrij; & in die iusti examinis leuerius puniret contemptores oblatæ salutis. Ille namque trucidatus in terra, limatior cæli fulget in aula. Momentaneâ passus est pœnam, per quam perpetis gloriæ nactus est palmam. Isti verò miseri ignorant

Matth. 26.

scriptum: *Omnis qui accipit gladium gladio peribit.* perpetrati sceleris horrore omni hora torquentur; commissi piaculi conscientia tam diu confunduntur; donec ipsius scripturæ sententiam suis operibus interpretati sunt. Deniq; hoc ex diuina ultione promeruerunt, vt proprij furoris rabie conuersa, in semetipsos insurgerent ac se inuicem mutuo, extractis gladiis, perimerent. Quibus nullus superfuit, vno excepto, qui ab huiusmodi pernicie exemptû se putauit; sed alio mortis genere vlciscentem manum, non effugit.

*Exquisita
vnius mors*

Nam morbo intercutis inualus, totus cœpit scaturire vermibus; donec artubus miserabili peste resolutis, digna cōsummatum morte cunctis perpendere daret; quod Deus ultionum Dominus, retributionem reddit superbis; & quod vindictam expetit à Deo *sanguis Sanctorum qui effusus est.*

Post hæc, quicumque beati viri familiarium superstites necis extiterant, cohortabantur quos pietate possessos repererant; vt se benignitatis solatio adiuuarent; Præsulis almi reliquias componere; & ad regionem, ex qua illuc venerant reportare. Eius rei dum eos diuina gratia compotes efficeret; sacra ossa recolligunt, feretro imponunt, hymnidicis concentibus canori, per eandem viam, quâ venerant remeare ceperunt. Cumque itineris tantum exegissent, vt per diei vnus interuallum eo venire facultas esset, quo Dei Ancil-

*Translatio
S. Bonifacij
Gerus
Vuld. sm.
Tinsinabu
lis sonus
spontaneus*

la bea-

la beato viro accommodabat hospitium; ecce tintinabulum, quod habebat desponsum, nulla re, quæ videri posset impellente, vltro se capit agitare, plectrique sui pulsu monita solitam sonitus dulcedinem propinare; nec ante, mirum dictu, reboare quieuit, quam beata reliquæ in ipsum deportatæ sunt Oratorium, in cuius cacumine fuerat: ppensum. Verè Deus Omnipotēs Angelica id agitari iussit administratione; vt perspicuè intelligere daret, quam suauibus Anima illa in cælo frueretur melodiârū cantibus, cuius in terra defuncto corpori, inanimatæ materiæ aggaulizaret * sonus. Pro
 tanti ergò signi beneficio laudibus Deo celebratis; ossa venerandi Præsulis Moguntiam deportabant, ad suæ videlicet Diocesis sedem. Ibi adunato copioso Cleri plebisque cætu, ad Vuldam vsque cum omni honore transtulerunt; Vbi, sicut ipse corpore viuens iusserat, eum cum hymnis & psalmodiis collocauerunt. Vt autem pius Dominus exprimeret meritorum Martyris sui vigorem, multitudinem populi, qui ob prolixum iter oppido fatigatus erat, magno gratiæ suæ releuauit impendio. Nam riuus ibi decurrens tantam subito fertur eructare piscium copiam; vt quamuis innumerabilis caterua adesset, omnibus tamen satiem plenam in-
 ferret. Cunctorumque corda grandi stupor percelluit admiratione; quod ipse, qui olim in deserto ex duobus piscibus satiauit quinque millia hominum; nunc eodem benignitatis fonte redundante, subito propter Antistitis sui dilectionem, tantam fieri iussit piscium copiositatem; quæ maximæ turbæ mederetur indigentia. Tanto igitur munere Dei refecti, tam viuaci Martyris intercessione muniti, in sua quique sunt regressi. Condonantur quoque in ipso loco ex tunc vsque in præsentiarum multa beneficia quærentibus, poscentibus & confidentibus in beati viri suffragia præstante Domino nostro Iesu Christo, cui perpes gloria manet in sæcula.

*αυλιζεν
 τωβια κανε-
 re.*

*Apud Ful-
 dam im-
 pronisa
 piscium
 copia pia
 multitudo
 reficitur.*

C A P V T XVI.

Pyrminio ablata campana surdescit.

FX occasione siquidem aduentus S. Bonifacii ad Beatum Pyrminium, extra in choatæ materiæ semitam digressi sumus. At tamen non offendet ista digressio, cum ad nostrum redeuntibus Pyrminium, occurrit referendum per ipsius declaratum merita, simile miraculum.

Vuido nempe de stirpe supra memorati Werinheri progenitus, Cænobium Horbacense propria tenens in ditione, deuotus erga id nimium extitit; qui & plurima conferens donaria, oratorij sancti faciem structuris eminentioribus ornauit; amplo auri & argenti

*Vuido
 in Horba-
 cense Cæ-
 nobium
 munificen-
 tia.*

splendore poliuit; & vbi cunque facultas suppeditauit, sagaciter & strenuè promouit.

Verum aliquando non boni consilij vertigio actus, contra hæc agere non est reueritus. Quoddam itaq; campanū, quod ob electæ materiæ massam, & rite mixti metalli temperaturam, magnam sonoritatis habuit elegantiam, Oratorio almo auferri, & ad locum, qui Locuvilare nominatur, præcepit transferri. Sed quia in hoc perperam, atque contra Sanctum Pyrminium egerit, celerius recognouit; non experientia vltionis, sed clementi euentu signi mirabilis. Nam prædictum fusile, postquam in loco prædicto est suspensum, nullum omninò valuit edere sonum, penitusq; mutum manēs & inhabile, perstrinxit omnes grandi stupore. At, vbi præfatus Vuido tremore & horrore percussus ad alium illud referre iussit Cænobium, iuxta pristinae suauitatis dulcedinem, iocundum cunctis & delectabilem recepit & edidit sonum.

Idem as campanum transfert in Locuvilare.

Restituit animaduerso miraculo.

Hinc euidentis viri beatissimi diulgata est sanctitas, hinc certior spes & fiducia maior fidelibus exorta est ad eius postcæda suffragia; cuius apud Deum tantum cernunt ponderare merita. Hinc eius vegetior tutela Cænobio, cuius res non audent appetere, quas norunt tam robusto protegi defensore.

CAPVT XVII.

Pyrminius contemplatiuus.

QVI patronus eximius, postquam ab eo recessit Beatus Bonifacius, alacrius in sancto feruebat opere; & quasi antea nil egisset, *quæ retrò sunt obliuiscens in anteriora se extendit*, omni vigilantia & strenuitate.

Philipp. 3.

Monasteriorum status quem S. Pyrminius formauit.

Cumque iam locorum à se constructorum prouectus bene vidisset compositos atque stabilitos; filiosque suos, quos absque numero genuerat, vitalium operum perpendisset edere fœtus, tempus esse taxans à practicæ laboribus desistere, in Thoricam totam mentis conuertit aciem; ac multifariam Liæ sollicitudinem deuotans, toto animi feruore in Rachelis flagrabat amore. Huius cupitis amplexibus iam gliscens adhærere, non noctibus, non diebus adolere cessabat orationis thymiana; crebræ lachrymarum effusioni, subiiciens alimentum ab irriguo superiori. Huiuscemodi intentioni deseruiens agone infatigabili, perpendit iam tempus imminere, quo in marcessibile desudationis suæ præmium recipere deberet.

CAPVT XVIII.

Obituri Pyrminij ad fratres monita.

TVNC accerfitis in vnum cætibus filiorum, nonne hac breui videtur eos exhortari admonitione? Nostis Fratres dilectissimi, quomodo à primo mei ad vos tempore aduentus, prouidentiam, vestræ salutis exsequutus fuerim, nil mei mihi reseruauerim, nil pepercerim, vestrum meditans profectum, vestram versans utilitatem. Nunc igitur, quomodo opitulante Christo, certamen bonum certavi, cursum consummaui, fidem impertitæ gratiæ seruaui, vestrum decreui commonefacere studium; vt eum, qui vos ad suam inuitauit gratiam, firma fide colatis, spe ad ipsum certa tendatis, in eius charitate feruida, bonorum operum executione proficere studeatis. Recolite, quod ad sustentandos vos, & in Dei seruitio corroborandos, possessiones amplas, & prædia vobis prouidi. Adstitit enim mihi superna gratia, & ad hæc eroganda multorum animauerat corda. Consulite vobismetipsis, consulite, vt per terrena, quæ vobis præparauì commoda, æterna procuretis lucra animarum vestrarum. Nam si, quod absit, egeritis contra, credite mihi, credite, mutabitur in dispendium, quod proficere debuit in emolumentum. Scrutamini igitur Scripturas diuinitus allegatas; in quibus considerare poteritis, quid facere iubeat Deus, quid prohibeat; quid summum sit bonum, quid medium, quid infimum, quo uti oporteat, quo frui & delectari conueniat. Sedeat vobis animo, præcipuè in humilitate versari; patientiam amplecti; & in fraternitatis amore, absque fuce simulationis manere. His, si attendeitis, erit vobis Sanctorum omnium intercessio præsentior, Christus placabilior, optatorum prouentus efficacior; donec mereamini in cælesti regno, æternæ felicitatis compotes fieri.

CAPVT XIX.

Sepultura Pyrminij.

HIS dulciter prolatis, artubus corporis iam se in primordia sui resoluentibus, animam cælesti viatico armavit; atque omnigena virtute redimitam, ac meritorum diuitijs plenam, tertio Nonas *Mortuus.* Nouembris sidereis sedibus immisit.

Cuius exitus, licet nõ eueniret sanguinis effusione, martyris tamè
nem

non caret honore; qui semetipsum penitus abnegans, omni vitæ suæ tempore, mortificationi crucis Christi carnem subigebat, ac totis animi incessibus Christum sequebatur. Nempe, si crudelitas persequentium fortassis immineret, gaudēs supplicia quamuis immania subiret. Non ergo Abraham ideo obedientia minor, neque Isaac immolationis merito indignior, quia de cælo veniens Angelus prohibuit effici, quod voto affectabatur impleri.

*Miracula
post mor-
tem edita.*

Corpus autem sanctissimi viri à fidelibus est collectum, & in sui Cænobij oratorio cum omni reuerentia conditum; vbi iugiter sanitatum beneficia absque numero impenduntur. Deniq; cæci lumen recipiunt, claudi gressum, surdi auditum; & quocunque iniquitatis genere veniunt vitiati, compotes incolumitatis effecti, redeunt læti; obtinentibus hoc Præsulis sacratissimi meritis apud potentissimum restauratorem totius boni auctorem IESUM Christum Dominum nostrum, cui cum Patre & Spiritu sancto manet vna Deitas, par potestas, incomprehensibilis maiestas per infinita sæcula. Amen.

Explicit vita S. Pyrrinij Episcopi Castri Melitæ.

AD

AD VITAM S. PYRMI-
NII.

CLARVM in Alemannorum & Vogesi regione S. Pyrminij nomen, sed litteris haud probè custoditum. Id quod cum ante tot sæcula animaduertisset Othlonus Cænobita Fuldenfis, intercedere temporum iniurijs, & quod Apostolici viri famæ adhuc supererat, id mittere in litteras ac posteritati prodere, publicè interesse putauit. Ac optassem equidè Scriptores eos, qui S. Pyrminij actiones vitæ præclaras litteris mandasse perhibentur, tam diu non detineri, ac viuere in tenebris. Etsi vt ætas eorum fuit, si Othlonum tempore non multum sunt antegressi dubitare cogar, num plenius aliquid & vberius ab ijs expectari par sit, quod Othloni diligentia fugerit, Othlonus profectò in maiorū vestigijs pedè posuit; at quod euagetur, & in mores se eius diffundat oratio, id cõsuetudine temporum suorum fecit; & hic verò industriâ peccauit. Vbi enim in Prologo Scriptorum incuriam culpat, qui ante actæ ætatis S. Pyrminij ratione nullam habuere, & pauca in Pontificatu ab illo gesta litteris tradita, vel obscurè exposita, queritur, suarum partium fore profiteretur, hæc ipsa clarius, & operosius exprimere; id est, sententijs, & verborum lacinijs, exornare. At Othloni interim operam grata laudabit posteritas, cuius beneficio S. Pyrminius illustrius nomen accipiet, & plurimum in ore ac sermonibus versabitur. Meminit in Martyrologij sui annotationibus Melanus V Varmannū Comitem à Dilingen erudito volumine S. Pyrminij vitã prosequutum, qui Comes ad annum vsq; MXXXIV. in viuis extiterit. Eadem in Palæstra sudasse Henricum Comitem à Calue Augiæ Abbatem circa Christi annum M C CX. Neutrius lucubratio, quod sciam, adhuc publicū accepit. Tritthemius quoq; in Breuiario historiæ Francorū, originale volumen vitæ S. Pyrminij penes se fuisse, scribit. V Vicelius Chori Sanctorum libro XII. haud obscura dat signa lectam sibi hanc ipsam quam vulgamus de S. Pyrmino historiã. Inspeximus etiam mediocri verustate Treueris in, Hagiologijs S. Maximini, MS. S. Pyrmini vitam, nullã capitum distinctione, non tam sententia quam oratione ab Othloni narratione discrepantem; quanquam Othloni istã censeatur vberior. Pyrminus in San Maximiniana fertur vtraq; lingua, Francorum & Romana, prædicare solitus. Othloni ne diutius lateret, religio effecit, & industria Reuerèdis. in Christo Patris ac Præfulis Adami Peetz

*Othloni institutum
& scribendam
oratio.*

*Scriptores
vita S. Pyr-
minij.*

Argentinenſis Eccleſiæ Suffraganei, qui cum nobilis illius Episcopatus Eccleſias & Monasteria p̄ muneris amplitudine obeundi ac inſpiciendi ꝑ uinciam ſuſtinet, has veterū monumenta conſeruandi eruendiq; partes, vt ſuſcipit libenter, ita facili & beneuolo cum amicis animo cōmunicat. Ab hoc igitur miſſum ad me ſcite ꝑictum, & emēdata ſcriptura apographū vitæ, in quam obiter hæc ſcholia elaborauimus, alibi de S. Pyrmínio non raro, ſi Deus uolet, ſermonem habituri.

Prologus ad Liudolfum Archiepiſcopum.

LIUDOLFVS hic Treuerorum Archiepiſcopus eſt, vt equidem interpretor; cum eius nominis hac ætate alium vicinis in Eccleſijs Archiepiſcopum non reperiās; & in eum tum temporis notatum perſonæ commendatio, tum Othloni æuum plane conſpirēt, nec iniuria Liudolfum Hermannus Contractus, *uirum doctum*, anno M VII I. quo deceſſit, appellauit. De Othlono, tertio libro Moguntiacarum rerum Serarius noſter inquiſiuit, & vitam S. Bonifacii ab ipſo, vt Caniſiana editio ſuadebat, conſcriptam, hiftoriæ ſuæ intexuit.

Othloni
atq;

Liudol-
phus Tre-
uir. Archi-
epiſcopus.

Othlonus
an. 1120
vita S. Bo-
nifacii

Coniicit autem Othlonum vixiſſe ſæculo XI. currēte, ſub annum ſcilicet Milleſimū quinquageſimū & vltra quod excurrit. Ergo adoleſcētior vitam S. Pyrmínij ſcribere aggreſſus ſit. Nam Liudolphus Treuerenſis ex Goſlarienſi regali Eccleſia, quæ ſeminarium tunc erat Episcoporum, prodiit ad Episcopatum an. DCCC CX CIX. & vſq; ad M VII I. in eo ꝑſeuerauit. Nec tamen mihi tempero, quin moneā, vtramq; vitam cōponenti diſcrimē mox ingens appariturum, quā ſtylo, quā ſcribendi prudentiā, inter hanc Pyrmínij, & illam S. Bonifacii, quæ priori vtiq; herbam porrigit, & ambiguum facit, num illa Bonifacianæ vitæ exegeſis, huic adſcribenda ſit.

C A P V T I.

*S. Pyrmínus cuius loci Episcopus? Obtinuit ſe-
dem Episcopatus in Caſtello
Meltis.*

NON facilis ad diſtrahendum hanc litem arbiter occurrit. aliis Meldenſem Episcopum, aliis Metenſem fuiſſe pugnantibus, qua de re nos in Metenſium Episcoporum Albo diſſeruiſimus.

S. Pyrmínij
dubius E-
piscopatus.

Si ad locum hunc Othloni attendimus, procliuior in Tritthemium, & Paulum Voltiam cadet aſſenſus. Ille in Epitome Franco- rum hiftoriæ. His temporibus (Theodoricæ Regis) claruit in Gallicana

licana Francia S. Pyrminius, ex Monasterio S. Mauri Abbatis Episcopus Meldensis, in Prouincia Senonensi. vir doctrina & sanctitate admirabilis; qui pro Christi amore fidem rectam prædicaturus populis, in partes venit Germaniæ; vbi multos verbo & exemplo ad cultum veritatis conuertit, & plura Monasteria fundauit.

*Meldensis
Episcopus.*

At Voltius. S. Pyrminius ex Monasterio S. Mauri Andegauensis lectus est Episcopus, ciuitatis non longè à Parisiorum Lutetia distantis quæ gallicè Meaulx, latinè Melda vocatur. Hic ad promouendam Christi fidem; posthabito Episcopio. Gregorij II. Rom. Episcopi permissione, ad Galliam & Germaniam venit, &c.

At arbitrum tamen hic capere temporarium, si lubet, accipe Boicarum rerum illustrem Scriptorem, qui cum vtriusque Altachii Monasterii conditorem Vtilonem Boiorum Ducem celebrauit. hisce ædificandis, ait, Pyrminii hominis sanctissimum consilium sequutum. Pyrminium autem siue Meldensem siue Metensem Episcopum ferunt. At fidem tabulæ Ecclesiasticæ neutrobi firmat. eo Meldis aut Mediomatricum vrbe siue natum, siue profectum, siue vtrumque nomen corruptum esse, quam in alterutra, Episcopum extitisse magis credam. Hæc ille ex tabella, sed manu suspensa,

*Lib. 5. Boic.
rerum.*

*Metensis
alij Chor-
episcopus.*

C A P V T II. III. ET SEQ. VSQVE
AD XI.

*Cuius accersitu, permissu: quorum fauore auxilioque,
& quando S. Pyrminius venerit in Germaniam,
vel Alemanniam.*

HÆc enim summa fere rerum, quæ octo capitibus hisce continetur.

Sintlaz inter Alemanniæ seu Sueuiæ primores, vir locuples & religioni impensè deditus, cum in Gallia pietatis causa peregrinaretur, S. Pyrminium primus inuitauit ad opem ferendam suæ gentis hominibus, iam tum passim aut indolis prauitate, aut recti & melioris inscitia in pristinam impietatis barbariem & gentilium errorem prolapsis. Colebat is vicina Antronii lacus arua & fundos in iis possidebat amplos, dominus insuper clarissimi nominis Insulæ, quæ medio Rhenialuceo nata olim Tiberium Cæsarem pro arce bello Vindelico vltum B. Rhenanus ex Strabone se rectè collegisse putat.

*Sintlaz
vir in Ale-
mannia
præstans.*

*Acronij la-
cus Insula
dominua.*

Et huic certè Insulæ, quæ medium milliare Germanicum spatio colligit, viri nomen constanter adhæsit. Etenim donatione, Caroli magni, qua Augiensis Monasterij possessionibus Vlam celebrem nunc Imperij ciuitatem adiecisse traditur. Augiam ibi Insulam nominat, in Alemaniam partibus sitam, & Sintleohefuua nuncupatam; diploma citante ad Generationem XXVII. Nauclero. Protulit & aliud magni Ottonis Christophorus Hartmannus in annalibus Heremi Deiparæ Matris, datum anno DCCCCLXV. in Insula Sindliezesovva, id est in Augia, quam hic Othlonus cap. x. extulit hoc præconio. *O quondam sterilis & horrida, nunc amœna & fertilis Ovva.* & præcedenti locum appellarat, Sindlaciis Ovvam. Nec ab his ab in Augiæ origine Bruschius, asserens à Gallico quodam Præfecto Sindlesio sic dictam, qui Insulam istam S. Pyrminio excolendam, incolendamque dedit. falsus in Gallico Præfecto, quem inter Sueuorum optimates, referri oportuit.

S. Pyrminium inuitat in Alemanniam.

Quia igitur non longè ab vrbe Constantia, Sindlaciis beneficio hæc oportunitas S. Pyrminio propagandæ religionis per Alemanniam & vicinas regiones oblata, sapienti ipse consilio summæ sedis auctoritatem consulendam, & adeundum Pontificem sibi putauit, à quo tanquam Ecclesiæ capite Apostolicæ missiones, & Legatorum iurisdictio, siue sacrorum potestas profluere & pendere solet.

Gregorius II. autor S. Pyrminio religionis propaganda.

Pontifex, cuius auctoritate S. Pyrminius prædicandi, Iustrandique, vel erigendi iacentis Ecclesiasticæ disciplinæ partes prouinciam suscepit, nullus ab Othlono exprimitur. Gregorium II. Voltius sua an maiorum sententia autorem ei factum huius legationis rectè prodidit. Amplectitur enim Pontifex ille Theodorici Francorum regis ætatem, qua & Pyrminium floruisse constat; & à Gregorio ad hunc regem datas litteras, ita vt regi, & Proregi Carolo Martello iuxta commendatus, in pleno Episcoporum Alemanniæ & Franciæ conuentu relatione de collapsis Cleri populique moribus facta, receptus sit omnium consensione Magister, & disciplinæ Instaurator Pyrminius. Idq; disertè cap. VII. Othlonus attestatur.

Theodoricus Francorum rex. & C. Martellus S. Pyrminio fauor.

Bertoldus & Nebus Alemanie Duces. * Vehus.

S. Pyrminio fautores ac bene merentes in primis Euangelij & religionis propagandæ affuere Theodoricus Rex & Carolus Martellus: quibus alij addunt Berchtoldum ac * Nebum Alemanniæ Duces, sed fiduciaros; nam rerum vis penes Carolum fere Martellum Maiorem Domus, siue Proregem, aut Magistrum Equitum,

quitum, stetit. De Theodorico res certa videtur; ad quem Pontifex (Gregorius) litteras dederat, suadens, monens, & imperans, ut S. Pyrminium comiter exciperet, eiusque pijs conatibus faueret. De Martello item eruditi consentiunt. Sane Marcus Welferus in Boicis suis limatè scriptis, S. Pyrminium tradit, quod Martello patrono vteretur, post ex Augiensi Insula, Theobaldi Sueuorum Ducis factione pulsum; & inde, primum apud Vtilonem Boiariæ Ducem gratiæ locum tenuisse. Sic & Paulus Voltius diligens originum ordinis sui inuestigator, S. Pyrminium ad postulationem Berchtoldi ac Nebi Alemanniæ Principum, iussu quoque Caroli Martelli refert ad Insulam Brigantini lacus, quæ vulgò Auu vocatur, venisse; qua repurgata, Monachorum habitationem ibidem ordinari, Monasteriumque Augiense constituerit, Christi religionem vicinis populis prædicari. At triennio vix ibi completo, fugatum istinc à Gotfrido, Theobaldoque Ducibus. Atque ex his liquet, quorum hominum studio auxilioque S. Pyrminio ad benemerendum de re Christiana, iter sit patefactum.

*lib. 5. Boic.
rerum.*

*Riche-
nauu.*

Superest de tempore quæstio, quando scilicet, pluribus assumptis in laborem socijs, hanc profectioem ad exteros sibi sanctus vir indixerit, quæ quidem à Theodorici regis, & Gregorij II. Pontificis ætate pender. Gregorium anno DCCXXV. serius, citius, inijsse volunt. Exordia regni Theodorici, ut eius temporis Francorum Chronologiæ fere fluctuant. Tilius cœpisse vult DCCXXVII. Marcus Welferus & Ægidius noster Bucherius septennio citius. Præit Hermannus Contractus domesticus, & Augiæ inquilinus, quia annum DCCXXIV. S. Pyrminius ad Augiam Insulam venit. & interuallo. S. Pyrminius à Thietbaldo Gotifridi filio expulsus Etonem Abbatem constituit, & ipse in Alsatiam venit. Vtrumque in Chronico emendatiore Canisiano sic legitur Antiq. lect. Tom.

*5. Boicar.
rerum ad
marg. fol.
291.*

*S. Pyrmi-
nius quan-
do ad Au-
giam ve-
nerit.*

1. Anno DCCXXIV. Sanctus Pyrminius Abbas & Chorepiscopus à Berchtoldo & Nebi Principibus ad Carolum ductus Augiæque Insula ab eo præfectus serpentes inde fugabat, & cœnobialem inibi vitam instituit tribus annis.

Hinc ad annum DCCXXVII. S. Pyrminius ob odium * Caroli, à Theobaldo Gotifridi Ducis filio ex Augia pulsus, Euthonem * pro se constituit Abbatem; & ipse Alsatiam, alia instructurus cœnobialem petijt. Quæ tam manifesta temporis constitutio, rem quam quarimus nobis explicatam relinquit; eosque multum redarguit, qui ante annum DCCXXX. Alsatiam ingressum non putant. Neque plurima bonæ frugis spe accensum Pyrminium vnus loci retine-

* Martelli.

** Erho.
S. Pyrmi-
nii ex
Augia.*

*Vrßberg
Chron. 63
qui cum se-
quuntur.*

Morbacensis
abbatis
origo.

Idem Brus-
sch

Morbach.
al Viua-
rius pere-
grinorum.

re potuerunt angustia, cum Theodorici Regis priuilegio, quod Marcus Welserus laudauit, doceamur, egressum Insulam, & ad iisse Alsatiam, qua Vogesus ingentibus iugis præcepis, mitioribus quoque cliuis submittitur; molitumque sedem religioni, quæ Morbacensi Principalis iam fastigij Monasterio originem dedit, Anno regni Theodorici regis III. Et verba appendere facit ad S. Pyrminij honorem, cui nos iam studemus. Venerabilis vir Perminius gratia Dei Episcopus nostris temporibus cum Monachus fuit, Deo inspirante pro Euangelio Christi peregrinatione suscepta, Monasterium virorum in Erema vasta; quæ Vosagus appellatur, in Pago Alsacensi, in loco qui vocatur Viuaris Peregrinorum, qui ante appellatus est Morbach in allodio fidelis nostri Ebrehardi Comitis cum ipsius adiutorio, Deo donante, conatus est construere, &c.

CAPVT X.

*Augia à serpentibus S. Pyrminij virtute re-
purgata.*

ANGVIVM hoc pestiferum virus quod in Insula alimentum facile & obuium habuit, ita Sanctus ope cœlesti quadam profligauit, vt in hanc vsque diem Insulæ licet vnum solum, serpentium, bufonum, & lacertorum sit intolerans. Vim verò aduersum venena cibo aut potioni noxia alexicacam, vniuersè maiores S. Pyrminio tribuerunt. Vnde in Apographi vitæ vestibulo scriptum reperiebam. Creditum quondam nil noxium contra hi, vbi sumendum victum sic benedixerant.

S. Pyrminij
presens
auxilium
aduersum
Senena.

Sanctificet nostram sanctus Pyrminius escam.

Dextera Pyrminij bene† dicat pocula nostra.

*Monasteriorum Elenchus; quorum vel origo, vel in-
stauratio, præpotentibus viris censum aut fundum
largientibus vel augmentibus, S. Pyrminio ad-
scribitur.*

In Bauaria.

Altachium superius.

Altachium inferius.

Manseum ad lacum.

Austriacis iam contributum vulgò

Mansee.

Niderburgum.

Pfaffenmünster.

Osterhoua.

In Rhetis Curiensi diœcesi.

Fabarium, vulgo Pfeuers.

In Alsatia,

Morbachium sui iuris,

Schuttura quondam Offonis Cella. Suartzachense.

Gengenbachense. quæ tria trans Rhenum.

Maurimonasterium.

Nouauilla seu Neuvviler, aut Nououillare, iam Canonicis mutatum.

Apud Constantiam.

Augia diues, vulgò Richenau, Episcopatu nunc Constantiensi adunata.

In Spirensi Ditione.

VVeissenburgum item ei Ecclesiæ additum

Præposituræ titulo.

In VVestericho.

Hornbachense, quod perijt.

de quibus omnibus si testes & documenta requiris, adeundi Tritthemius breuiario Franc. histor. Hieronymus Gebuilerius in actis S. Othiliæ. Hundius Metropoli Salzburgensi, M. VVelferus. lib. V. Boicorum, Franciscus Guillimannus in Commentario Episc. Argentoratensium. Bruschi centuria I. Monaster. Germ.

CAPVT XI. ET SEQVENT.

PORTVM veluti ex longinqua navigatione præbuit S. Pyrminio Treuerense solum, qua, Bliessa, & Sara irrigantibus, in præaltamontium iuga attollitur, quæ VVesterichi regionem stringunt, varijs iam Dominis habitaram.

VVerinherus hic vir dicitur ILLUSTRISSIMVS, vtique magna stirpe nobilitatis, cuius liberalitate & beneficentia nouam sedem Pyrminius inuenerat; & erui forte in lucem poterat, ni & loci memoriam, & sancti Pyrminij religiosissimam habitationem nostri sæculi Harpyæ fœdis vnguibus dilacerassent.

Hornbachium interim, VValafridus Strabus Abbas Augiensis in Augiæ Chorographia versibus suis extulit.

Illius in medio suspenditur Insula fluctu

Augia nomen habens, iacet hanc Germania circa.

Primus in hac sanctus construxit mœnia præsul

Pyrminius; trinisque gregem protexerat annis.

Huius quisque velit Sancti cognoscere vitam

Ipsa sepulcra petat, satis ipse* probabit in Hornbach.

Paul^o Volt^o Abbas Hugonis curiæ Hornbachiū vno tātū milliario

abarce

VVerinherus illustris in VVestericho.

Hornbachium Monasterium, Antiq. lect. Tom. 6.

* miraculorum confidit.

* In Cata-
logo S. S.
Constanti-
ensis dia-
cesis.
Molan. III.
Nouemb.
Depositio
S. Pyramij

ab arce & opido Biponte, vulgo Zveibrugge distare scribit; ibique cum Walafrido Strabo, non in Augia, vt Manlius, * plenum dierum Sanctum Antistitem mortuum & sepultum esse, III. Nonarum, Nouembris. Atque oppidum nunc etiam temporis dici ad S. Pyraminum, vernaculè zu S. Pirmin.

CAPVT XIII. ET SEQ.

OTHLONVS hic memor incunabulorum suorum, siquidem in Fuldensi Monasterio vixisse consentiunt, in S. Bonifacij laudes, & præclara facinora digreditur; meminitque cum S. Pyraminio eo loco miscuisse sermones, vbi nunc ad Saræ & Blicssæ riuorum, confluentes, in VVestrasia finibus oppidum Gemunda visitur. Vnde & Paulus Voltius, qui scriptam S. Pyraminij vitam expendit, ei testatur amicitia coniunctos fuisse S. Bonifacium, Mog.

Archiepiscopum, & Burchardum Wirce-
burgensem cognatos.

INDEX.

I N D E X.

I N D E X.

A.

A	<i>Cronij lacus Insula.</i>	27.
	<i>Aggaulizare quid.</i>	21.
	<i>Alemana & Suenica Ecclesia status.</i>	9.
	<i>Altaba cenobium.</i>	13.
	<i>Augia. 12. 28. 29. repurgata à serpentibus.</i>	12. 30.
	<i>Augia elogium.</i>	13.
	<i>Apostolica sedis auctoritas.</i>	28.

B.

	<i>S. Benedicti regula praescripta monasteriis erectis à sancto Pyrminio.</i>	18.
	<i>Bertholdus & Nebus Alemania duces.</i>	28.
	<i>Bona temporaria quomodo debeant subseruire spiritualibus.</i>	17. 23. 9.
	<i>S. Bonifacij hospita; expeditio in Fresiam. 9. martyrium. 20. interfectores mala morte puniti. 20. Eius translatio Fuldam versus.</i>	20.
	<i>Bruschius correctus.</i>	28.

C.

	<i>Callis S. Pyrminij.</i>	18.
	<i>Confirmationis Sacramento desiderant fideles ungi.</i>	14.
	<i>Chrisma deficiens subpletum calitus. 16. confirmationis gratia.</i>	16.

E.

	<i>Episcopi Alemania & Francia recipiunt S. Pyrminium.</i>	12.
	<i>Elemosynis fidelium canobia erecta, ditata.</i>	17. 18.
	<i>Etho successor S. Pyrminij in Augia.</i>	29.

F.

I N D E X.

apud Fuldam in prouisa piscium copia, pia multitudo reficitur. 21.

G.

Gamundium. 15. 18.
Ibidem S. Bonifacij cum Pyrminio colloquium. 18.
Gengenbach monasterium. 13.
Gregorius secundus dat S. Pyrminio ius apostolatus. II. 28. Epistola Theodoricum Regem monet ut curam Ecclesie suscipiat. 11.

H.

Honor exhibitus Sanctis redundat in Deum. 5.
Horbacense cœnobium. 13.
Eius initia. 14. 15.

L.

Lindolphus Archiepiscopus. 5. 25.

M.

Meltis castellum. 8.
Monasteriorum erectio, & instauratio. 13. 30. 31. status quem S. Pyrminius formauit. 22.
Morbach & Moeresmunister monasteria. 13.
Morbacensis Abbatia origo. 30.
Morbach. al. Vinarius peregrinorum. 30.

N.

Nebus Dux Alemania. 18. 29.
Nonemvillare cœnobium. 13.

O.

Othlonus Cœnobita Fuldensis. 25 32. Eius scribendi ratio & institutum. 25. etas, & an ipse, auctor vitæ S. Bonifacij. 26.

P.

Papa in salute fidelium, gaudium. II. cura. II. potestas. 29.
Papa

I N D E X.

<i>Papa Pyrminium suscipit honorifice, quem ante habuerat suspectum. 10. dat eidem ius apostolatus.</i>	11.
<i>S. Pyrminius Episcopus Castelli Meltis. 8. aliquibus Episcopus Meldensis: aliquibus Metēsis. 27. Doctor efficax, peruigil, desiderabilis. 8. recusat fal- cem in alienam messem mittere. 9. ROMAE petit potestatem predican- di Alemanis. 9. 10. Exponit Pontifici causam aduentus sui. 10. receptus ab Alemania & Austrasia Episcopis, adit Alemaniam. 12. Augiam repur- gat à serpentibus. 12. ornat eandem oratorio & Monachorum habitatio- nibus aptat. 13. monasteria erigit vel instaurat. 13. quando venerit in Augiam. 29. moritur. 23.</i>	
<i>S. Pyrminij præsens auxilium contra venena.</i>	30
<i>S. Pyrminij, modestia, zelus, 9. pietas 10 gratiarum actio ob Chrisma cali- tus acceptum. 10. dubius Episcopatus. 26. Episcopale pedum stat per se nulli rei innixum. 10. studium contemplationis, & orationis, 22. mors. 23. obituri ad fratres monita. ibid. miracula post mortem.</i>	24
<i>De S. Pyrminio, sinistra suspicio, & suspicionis abolitio,</i>	10
<i>Pyrminshusa.</i>	17

R.

Richenaw.

2937

S.

<i>Scriptores vitæ S. Pyrminij.</i>	25
<i>Sedis Romanæ auctoritas.</i>	9. 11. 28
<i>Sintlaz II. 27. ad S. Pyrminium in Galliam venit, & inuitat S. Pyrminium in Alemaniam.</i>	28
<i>Sintlazis ad S. Pyrminium oratio 9. dignitas, & pietas.</i>	8. 27. 28
<i>Suarzaha, & Scutera Monasteria.</i>	13
<i>Synodus Episcoporum Alemanorum & Francorum, pro reformatione; e- ius curam sancto demandant Pyrminio.</i>	11

T.

<i>Theobaldus Dux Suenia pepulit Augiã S. Pyrminium.</i>	28
<i>Theodoricus Francorum Rex. 8. 11. Inssu Papa conuocat Episcopos.</i>	11
<i>Theodoricus Francorum Rex & Carolus Martellus, fauent S. Pyrmi- nio.</i>	28
<i>Tintinabuli sonitus spontaneus.</i>	20

V.

S 2

Vtilo

I N D E X.

Vtilo Dux Boiaria benevolus in S Pyrminium.

28

W.

*VVerinherus Dynasta Austrasie, ad se vocat Pyrminium, in tractum VWest-
richi,*

14.31

*VVerinheri opulentia, & liberalitas. 14. eius Donatio facta Monasterio
Hornbacensi.*

17.31

*VVidonis in Hornbacense Monasterium munificentia, 21. idem in Locu vi-
lare, ac campanum transfert, ubi sine sono hæsit.*

22

VITA